

BeleidsVisie

Scherp beginnen

Jos Kleiboer
Directeur Beleid
Koninklijke Metaalunie

Het jaar 2022 was een turbulent jaar. Corona, hoge inflatie, de oorlog in Oekraïne met alle dramatische gevolgen van dien, hoge energieprijzen en personele uitdagingen. Het is bijzonder dat de Nederlandse maakindustrie zich zo goed heeft gehouden dit jaar. Helaas zijn de vooruitzichten minder positief, de onzekerheden zijn groot. Dit betekent dat de Nederlandse maakindustrie een uitdagende tijd tegemoet gaat.

Met slim beleid kan de overheid de mkb-maakindustrie steunen in onzekere tijden. De mkb-maakindustrie heeft het voortouw genomen om samen met een aantal collega technische sectoren de personele uitdagingen aan te pakken door de handen ineen te slaan en samen het personeelstekort aan te pakken. Niet ieder voor zich, maar samen. Datzelfde vragen wij van de overheid. Dit betekent samen bouwen aan een gemeenschappelijke

arbeidsmarkt infrastructuur en aan een goede technische opleidingsstructuur in het hele land. Dit zijn grote opgaven, die we alleen samen kunnen aanpakken. Daarbij is de basis een goede beroepsopleiding op vmbo, mbo en hbo-niveau. De subsidie praktijkleren is hier een onmisbare schakel in voor het praktijkgerichte beroepsonderwijs.

Het is belangrijk, juist in onzekere tijden, niet uit het oog te verliezen dat de 279 miljard euro die we verdienen aan onze export veel betekent voor het behoud van onze welvaart. Hoe vanzelfsprekend die mooie cijfers ook lijken, het is geen garantie voor de toekomst. Het is jammer en onverstandig dat onze handelsbevordering onder druk staat. Daar moet echt meer aandacht voor zijn, juist in tijden van groeiende geopolitieke spanningen.

2023 wordt een spannend jaar. Alle reden om het nieuwe jaar scherp te beginnen. Wij doen dat op 20 januari 2023 met een grote nieuwjaarsbijeenkomst,

waarbij ook de nieuwe voorzitter van Metaalunie Mark Helder zal aantreden en een aantal strategische lijnen gaat neerzetten, die houvast geven in onzekere tijden.

In deze editie

**Blijf ambities buitenland
maakbedrijven ondersteunen**

Ontregelen en langere investeringshorizon gewenst

**Aanvalsplan Techniek vraagt
ook iets van overheid**

**Productivity Booster verdient
extra zetje**

**Regeling Tegemoetkoming
Energie Kosten zo nodig
verder bijstellen**

**Waarom makkelijk als het
ook moeilijk kan!**

Export gouden kip Nederlandse economie

Blijf ambities buitenland maakbedrijven ondersteunen

Paul Verlinden

Beleidssecretaris
Internationaal Ondernemen
verlinden@metaalunie.nl

Het zijn lastige dilemma's waar de regering voor staat met zo veel hoofdthema's die in elkaar grijpen. Dan is het belangrijk om niet uit het oog te verliezen dat de 279 miljard euro die we verdienen aan onze export verschrikkelijk belangrijk is voor het behoud van onze welvaart.

Hoe vanzelfsprekend die groei ook lijkt, het is geen garantie voor de toekomst. Het is heel jammer en onverstandig dat onze handelsbevordering onder druk staat.

Het gaat goed met de export en vooral met de export van industriële goederen. Alle reden dus om de industrie in het zonnetje te zetten. Of liever gezegd; uit de wind te houden, want de wind om ons heen is guur. Ondanks de groeicijfers schuiven we van de ene crisis in de andere en stapelen de zorgen zich op. Corona, de geopolitieke spanningen (oorlog in Europa) en de steeds maar oplopende (handels) spanningen tussen met name de Verenigde Staten en China zorgen voor een grote mate van instabiliteit die de toekomst onzeker maken.

Het zijn omstandigheden die vooral ook de maaksector raken omdat ze onderdeel zijn van een globale keten die stilstaat zodra een schakel ervan hapert. De situatie rond de grondstoffenmarkt en de energiemarkt zijn ronduit zorgelijk en kunnen heel snel leiden tot een ongelijk speelveld dat de internationale concurrentiepositie onder druk kan zetten. Maar waar ondernemers misschien nog wel de meeste slapeloze nachten van krijgen, is het structurele nijpende tekort aan technisch personeel. Onder die omstandigheden zou je kunnen zeggen, knap stukje werk wat de ondernemers in de maakindustrie in Nederland in de afgelopen jaren voor elkaar hebben gebokst. De pluimen die ruimhartig werden uitgedeeld richting ondernemers in de maaksector op de Dag van de Ondernemer waren dan ook geheel op zijn plaats. Want het zijn zij die er mede voor hebben gezorgd dat het goed is gegaan met onze export.

Laten we daarom zorgen dat we in 2023 ruimhartiger omgaan met de subsidies, programma's en ondersteuning die ondernemers helpen bij hun verdere groei in het buitenland. Dat draagt bij aan het behoud van gezonde exportcijfers die we zo hard nodig hebben.

Grote ingrepen gewenst

Ontregelen en langere investeringshorizon gewenst

Derk Jan Meijer

Beleidssecretaris Deregulering
meijer@metaalunie.nl

Veel regels werken het behalen van belangrijke doelen tegen. Regels worden continu gewijzigd, terwijl burgers en bedrijven voor grote investeringen juist een lange investeringshorizon nodig hebben.

Op het gebied van regelgeving zijn we doorgeschooten. Grote ingrepen zijn gewenst zonder Haagse cherrypicking en zonder allerlei slappe compromissen.

Personeelstekorten

Om het personeelstekort aan te pakken zijn er verschillende oplossingen. Maar we vissen allemaal in dezelfde vijver. Om de vijver te vergroten, is een drastische wijziging in de fiscale regelgeving nodig, samen met aanpassing van de inkomensafhankelijke toeslagen. Dit systeem werkt nu namelijk tegen dat veel mensen met een uitkering en parttimers met inkomensafhankelijke toeslagen (meer) gaan werken. Meer werken leidt nu te vaak tot minder (of nauwelijks meer) geld in de portemonnee. Een stimulerender fiscaal stelsel (zonder de zwaksten te veronachtzamen) kan een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van het grote maatschappelijke probleem van de personeelstekorten. En dat is essentieel

omdat de actieve beroepsbevolking steeds kleiner wordt ten opzichte van de groep 'inactieven'.

Investeringsklimaat

Om de toekomstige economische en maatschappelijke uitdagingen voor het mkb met vertrouwen tegemoet te kunnen zien, is bovendien een stabiel en uitnodigend investeringsklimaat nodig. Waartoe een stabiel fiscaal stelsel behoort, een stelsel dat uitnodigend is en blijft om grote toekomstige investeringen te doen door bijvoorbeeld te investeren op bedrijfsterrainen. Deze zijn belangrijk voor de verdien capaciteit van Nederland. De grote verdien capaciteit van bedrijventerrainen

moet worden gekoesterd. Wat we niet nodig hebben, zijn vage ideeën over eventuele woningbouw op deze bedrijventerrainen, want daarmee gaat de investeringsbereidheid van de daar gevestigde ondernemers meteen door de gootsteen.

Verzoek

We verzoeken het kabinet, Tweede Kamer en lokale politiek daarom samen met Metaalunie/mkb te onderzoeken hoe we meer kunnen ontregelen, op fiscaal en andere gebieden. Hoe we méér werken, kunnen stimuleren. En hoe we onze economische en maatschappelijke doelen als mkb kunnen bereiken in een uitnodigend en dus stabiel investeringsklimaat.

Boter bij de vis

Aanvalsplan Techniek vraagt ook iets van overheid

Door het tekort aan technici dreigt de uitvoering van de energietransitie en de bouwopgave vast te lopen. Op 7 november lanceerden daarom vijf technische sectoren, waaronder Koninklijke Metaalunie, verenigd in de Industriecoalitie 1), in samenwerking met MKB-Nederland en VNO-NCW, het 'Aanvalsplan Techniek'.

In het Actieplan worden voorstellen gedaan om de arbeidsmarkt voor technici compleet anders in te richten.

Het nieuwe systeem, de Gouden Poort genoemd, moet uitgroeien tot dé centrale plek voor starters, zij-instromers, nieuwkomers en ervaren vakmensen die een switch naar een (andere) technische sector overwegen. In samenwerking met betrokken partijen – zoals vakbonden, scholen en overheden – moet het Aanvalsplan in de komende tien jaar flinke extra investeringen losmaken en moeten zo'n 60.000 technische vacatures structureel worden ingevuld.

De partijen van de Industriecoalitie stellen maatregelen en concrete acties voor, die zij zelf gaan uitvoeren. Ze stappen over de grenzen van hun eigen sectoren heen. Maar ze kunnen het niet alleen. De vijf brancheorganisaties doen daarbij een beroep op werkgevers in hun sectoren, want zonder actieve participatie van individuele werkgevers gaat het niet lukken om de arbeidsmarktproblematiek op te lossen. En ze doen een beroep op overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, vakbonden en anderen. Voor de investeringen van € 50 miljoen vragen zij verdubbeling door de overheid.

Het Aanvalsplan Techniek is gebaseerd op drie belangrijke uitgangspunten en daaruit voortvloeiende 7 actielijnen:

1. Meer mensen laten kiezen en behouden voor techniek

Hiermee moeten op termijn structureel 25.000 vacatures per jaar worden ingevuld. Daarvoor wordt een nieuw systeem ingericht; de Gouden Poort. Dit is de toegang tot o.a. (zij-)instroomtrajecten, begeleiding en plaatsing op basis van vaardigheden. Van daaruit krijgt iedereen, die voor een baan in de betrokken sectoren kiest onder andere 10-jarige werk- en ontwikkelgaranties aangeboden. Om de bestaande tekorten aan techniekdocenten te verminderen, stelt het bedrijfsleven verder 1.000 extra (hybride) docenten beschikbaar en komen er Techniekcentra voor hybride beroepsopleidingen.

Actielijnen:

1. Een nieuw arbeidsmarktsysteem: de Gouden Poort van-werk-naar-werk.
2. Een nieuwe publiek-private opleidingsstructuur met Techniekcentra
3. Nieuwe groepen voor Techniek, Bouw en Energie en behoud medewerkers

2. Slimmer en sneller: hogere productiviteit in de techniek

Met een productiviteitsoffensief willen de technische sectoren zorgen voor meer robotise-

‘Dit is nog maar het begin, samenwerken blijft noodzakelijk.’

ring en digitalisering van de industrie (smart industry), meer prefab bouw en standaardisering en meer programmatische en seriematige overheidsaanbestedingen. Deze transformaties moeten substantieel versneld worden. Hierdoor zijn naar verwachting 25.000 technici per jaar minder nodig.

Actielijnen:

4. Industriële transformatie van ontwerp, bouw en techniek en verdergaande robotisering en digitalisering in de industrie
5. Ruim baan voor mensgerichte technologie

3. Talent van buiten

Meer statushouders worden aan de slag geholpen en meer talent van buiten (tijdelijk) aange trokken. Een gerichte vakkrachtenregeling moet hierbij helpen. Met het aantrekken van dit talent kunnen naar schatting structureel zo'n 10.000 vacatures per jaar worden ingevuld.

Actielijnen:

6. Meer kansen voor statushouders
7. Tijdelijk vakkrachten van buiten de EU

De vijf technische sectoren gaan juist in de genoemde 7 actielijnen de komende 10 jaar (additioneel) flink investeren: € 50 miljoen per jaar. Dat is mogelijk vanuit sectorale middelen. Aan de overheid wordt gevraagd om deze inzet te verdubbelen, zodat daarmee in tien jaar tijd

in totaal € 1 miljard beschikbaar is. Met een gezamenlijke en onorthodoxe aanpak kunnen partijen ervoor zorgen dat de maatschappelijke uitdagingen gerealiseerd worden en ons nationale verdienvermogen versterkt wordt. De bewindslieden reageerden 7 november enthousiast op de inhoud van het Aanvalsplan, maar dat is nog maar het begin. Betrokken partijen zullen nauw met elkaar moeten samenwerken aan een succesvolle uitwerking van dit Aanvalsplan, inclusief de gezamenlijke investeringen.

Anne Marie Heij
Beleidssecretaris Onderwijs
heij@metaalunie.nl

Digitaliseren met gezond verstand

Productivity Booster verdient extra zetje

Digitalisering is de belangrijkste disruptieve revolutie in onze maatschappij. Daar waar we informatie niet meer met het gesproken woord delen maar via bits en bytes spreken we van digitalisering en dat biedt onbegrensde mogelijkheden. Enige reservering is wel op zijn plaats. Digitalisering is in ieder geval niet de toverstaf die alles oplost. Het is belangrijk dit bij het maken van gericht en effectief beleid te realiseren.

Digitalisering brengt voor veel zaken grote veranderingen. En er verandert veel ten goede. Er ontstaan mogelijkheden en bestaande businessmodellen worden omgeruild voor nieuwe veel aantrekkelijkere modellen. Maar zoals wel vaker bij nieuwe ontwikkelingen, wordt alles min of meer op één hoop gegooid. Het brede begrip moet daarom afgepeld worden om gericht de effecten van digitalisering en de mogelijkheden in beeld te krijgen. En te kijken welke interventie er nodig is om de ontwikkelingen de goede kant op te krijgen.

Bij de maakbedrijven is digitalisering van het maakproces al een tijd aan de gang. Toch is er in de afgelopen tien jaar een grote verandering zichtbaar en merkbaar. Het verbinden van automatiseringsstappen op machineniveau naar bedrijfsniveau maakt grote stappen mogelijk om het bedrijfsproces sterk te verbeteren. Ook in het onderlinge contact tussen bedrijven biedt het digitaliseren van informatiestromen flinke kansen.

Met zeer beperkte middelen is al een tijd Smart Industry actief om deze kansen zichtbaar en uitvoerbaar te maken voor de mkb-maakbedrijven. Op een paar uitzonderingen gaat het dan om bedrijven met gemiddeld minder dan 25 man personeel in dienst. Deze bedrijven hebben geen stafafdeling die kan uitzoeken hoe ze een stappenplan op bedrijfsniveau effectief kan maken en inzetten. Het succes van Smart Industry is daarom voorlopig terecht gekomen bij een te klein aantal bedrijven.

Ondanks de extra inzet die met regionale en EU-ondersteuning in de vorm van European Digital Innovation Hubs, is er nog steeds een te beperkte inzet vanuit de overheid. Met een naderende recessie op komst is het van groot belang dat de kansen voor mkb-maakbedrijven met digitalisering optimaal worden benut. Koninklijke Metaalunie heeft hiervoor een praktisch instrument ontwikkeld dat het gebrek aan deze staffunctie voor korte tijd overneemt; de Productivity Booster. Bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat wordt toch zuinig gekeken als het gaat om hiermee aan de gang te gaan. Dat is logisch gezien het budget dat EZK heeft op dit gebied. Een extra zetje vanuit andere departementen zou zeer welkom zijn.

Digitalisering is geen toverstaf, maar gewoon gezond verstand. Door gerichte stimulering en ondersteuning op die aspecten waar het grote verschillen maakt, kunnen met betrekkelijk weinig middelen radicale versnellingen mogelijk gemaakt worden. Vanzelf gaat het niet, met een beetje ouderwetse analoge smeermiddelen kan hét verschil worden gemaakt.

Rard Metz

Programmamanager
Smart Industry & Teqnow
metz@metaalunie.nl

Houdt vinger aan de pols!

Regeling Tegemoetkoming Energie Kosten zo nodig verder bijstellen

Gerard Wyfker

Beleidssecretaris
Milieu en Energie
wyfker@metaalunie.nl

Afgelopen voorjaar wilde het kabinet niks weten over hulp aan consumenten en ondernemers die geconfronteerd werden met torenhoge energiefacturen. Oppositie in de Tweede Kamer en druk vanuit consumenten- en ondernemersorganisaties maakten dat het kabinet rond Prinsjesdag ging bewegen. Voor beide groepen is er nu een (aangepaste) regeling. Dat is mooi. Over de uitvoering en de uitwerking bestaan nog wel vragen.

Voor de consumentenregeling zijn vele tientallen miljarden euro's uitgetrokken. De Tegemoetkoming Energie Kosten (TEK) voor ondernemers staat daarmee in schril contrast. Hiervoor is ongeveer twee miljard euro beschikbaar. Het zou mooi zijn als dat voldoende is om ondernemers in nood te redden. Het niet hoeven aanspreken van het bedrag zou nog beter zijn. Dat zou immers kunnen betekenen dat de energieprijzen zich stabiliseren op een aanmerkelijk lager niveau dan nu het geval is. Helaas is de kans groot dat de beschikbare twee miljard euro in de staatskas blijft omdat de schoen hem nog bij drie voorwaarden van de TEK wringt.

De hoogte van de energiekosten moet 7% van de omzet bedragen. Dat was oorspron-

kelijk 12,5%. Veel ondernemers komen ook niet aan dat lagere percentage. Dit, terwijl de gestegen energieprijzen bij hen wel leidt tot onoverkomelijker problemen.

Hoe dan ook: je valt eenvoudigweg niet onder de TEK.

Stel: je valt tóch onder de TEK. Dan nog is de drempelprijs waarboven een ondernemer pas tegemoetgekomen wordt waarschijnlijk te hoog en het percentage dat een ondernemer - eenmaal boven de drempelprijs - ontvangt naar verwachting te laag. Datzelfde geldt voor de maximale compensatie die de ondernemer per kuub en kilowattuur ontvangt.

Maar ook al neem je deze horden: finale showstopper is de maximale vergoeding.

Deze bedraagt € 160.000. Voor veel ondernemers vertegenwoordigt dit bedrag slechts enkele procenten van de energieprijsstijging die ze voor hun kiezen hebben gekregen.

De TEK treedt pas komend voorjaar met terugwerkende kracht in werking. In de tussenliggende tijd spreekt het kabinet nog op verschillende momenten met de Tweede Kamer over onderwerpen waar de TEK aan gerelateerd kan worden. Ondertussen ontstaat er meer duidelijkheid over hoe de energieprijzen zich ontwikkelen en kunnen ondernemers uitrekenen of de TEK hen biedt wat het kabinet daarmee beoogt. Metaalunie roept nu al op om de TEK zo nodig bij te stellen als een ondernemer het anders, buiten zijn schuld om, niet redt.

Het lot van de Subsidie Praktijkleren

‘Waarom makkelijk als het ook moeilijk kan!’

Anne Marie Heij
Beleidssecretaris Onderwijs
heij@metaalunie.nl

Niet voor niets heeft Koninklijke Metaalunie de afgelopen jaren telkens weer aandacht gevraagd voor de Subsidie Praktijkleren (SPL), als noodzakelijke ondersteuning van bbl-opleidingen. Voor mkb-maakbedrijven zijn dat bijna 7500 bbl-studenten in evenzoveel mkb-metaalleerbedrijven. De bbl is daarmee al decennialang dé route om in de mkb-maakindustrie te leren en te werken.

Het is van de gekke dat we telkens moeten vechten voor de voortzetting van een subsidie-regeling voor bedrijven, die zijn meerwaarde al ruimschoots heeft bewezen. Ook nu weer is het ministerie van OC&W bezig met een evaluatie van de SPL en toont de OC&W-begroting

geen duidelijkheid voor de komende jaren. Gelukkig zijn er nog oplettende Kamerleden, die moties indienen om de minister van OC&W op zijn verantwoordelijkheid richting bedrijfsleven te wijzen. Zo ook dit jaar de Tweede Kamerleden El Yassini (VVD), Van der Molen (CDA) en Van der Graaf CU. Hulde! Zij pleiten voor een vervolgregeling SPL vanaf 2024 voor 5 jaar. Dat geeft perspectief voor mkb-bedrijven! En het is ook goed dat zij minister Dijkgraaf er nogmaals op wijzen dat de Tweede Kamer zich heeft uitgesproken voor een bbl-offensief om ten minste 35% van de studenten middels een bbl-traject op te leiden. Met zoveel overtuigende argumenten waarom de SPL een meer vastere regeling moet worden, kan de minister niet meer om een vaste regeling heen.

Koninklijke Metaalunie is met ruim 15.000 leden de grootste ondernemersorganisatie voor het MKB-metaal. De leden hebben samen een omzet van 30 miljard euro en bieden werkgelegenheid aan ruim 180.000 mensen.

koninklijke
metaalunie
De Ondernemersorganisatie
voor het MKB-metaal

Einsteinbaan 1
3439 NJ Nieuwegein

info@metaalunie.nl
www.metaalunie.nl
Telefoon 030 - 605 33 44